

Berlin'den Mektup...

ALMAN

ÜNİVERSİTELERİ

BİZE HÂLÂ

ALİŞAMADI

Berlin DİKİCİ

*Ve diyoruz ki onlara, bizi biz yapan değerlerimize sahip çıkmak
bu toplumdan dışlanma sebebimiz olarak görülüyorsa yanlış yapılıyor.*

Son yıllarda Almanya'daki Türk üniversite öğrencileri arasında da baş örtüsüne artan bir eğilim gözlemek mümkün. Özellikle pedagoji ve sosyal bilimlere ilgi duyan „türbanlılar“ çoğunluğu teşkil etmekte. İnançımız gereği seçtiğimiz bu giyim tarzı, aslında Alman Anayasası'nın 4. maddesi gereğince güvence altında. Üniversiteler öğrencilerini giyim konusunda kısıtlayamaz. Alman üniversitelerinde öğrenciler istedikleri şekilde dini ve siyasi aidiyetlerini gösterebilirler. Ancak tüm bu kanunlara rağmen başörtüsüyle Alman Üniversitelerinde yer almamıza –diğer bir çok alanda olduğu gibi- hala alışılmış değil. Nereden biliyorsun? diye soracak olursanız size sosyal bir araştırma için bile yeterli sayıda örnek sayabilirim. Bu örneklerin yanına kendi tecrübelerimi de kattığımda „Alman Üniversitelerinde yer almamıza hala alışılmadı“ şeklinde ki yargının basit bir genelleme olmadığı anlaşılır zannediyorum.

Ben Berlin Teknik Üniversitesinde 4 senedir Almanca ve Tarih öğretmenliği okuyorum. Bu

dört yıl içinde mutlaka iyi yada kötü bir çok anım oldu. Ancak bilhassa son 3 yıldan bazı örnekleri sizinle paylaşmak istedim. Yani „türban“ takmaya başladığımdan bu güne kadar geçen yılları anlatacağım. Çünkü bu toplumda yabancı olduğumu, giyim tarzımı değiştirdikten -başörtü taktıktan- sonra daha yoğun hissettim.

Almanca bölümünde yabancı uyruklu talebelerin sayısı çok az olduğundan başörtülü olarak bizler, ister istemez kendimizi türban tartışmalarının içinde buluyor ve hatta yer yer hakaretlerle karşı karşıya kalabiliyoruz. Tüm bu olumsuzluklara rağmen tahsil hayatımızı tamamlamaya çalışıyoruz.

Üniversite`de yaşadığım bir anımı anlatmak istiyorum: dönem sonu sınavlarına katılıyordum ve bir tek „Germanistische Linguistik“ adlı sınavım kalmıştı. Bu dersin hocası olan Profesör ile sözlü yapılan imtihan için girdiğim odada birden tartışmanın ortasında buldum kendimi. Bana „Siz yabancılar ne diye Almanca öğretmenliği okuyorsunuz, bir şey anladığınız yok, sadece ezber yapıp karşıma geçi-

yorsunuz" dedi. Hal böyle olsa dahi, konuyu kavramadan daha çok ezber yapan alman talebeler de var, niçin onları da katmıyor da sadece yabancılara yapıyor bu suçlamayı? Hem meseleyi nasıl direk benimle bağdaştırıyordu? Daha benim bilgimi ölçecek tek bir soru bile sormamıştı.

„Benim yabancı olduğumu nerden çıkardınız?" diye sorduğumda başörtümü gösterdi. O zamanlar 'kapanalı' henüz bir ay dahi olmamıştı. Yani profesörün deyimleriyle bir kaç haftadan beri 'yabancıydım', ondan önce beni öyle görmemiş olsa gerek! Sınav için girdiğim odada tartışmaya devam etmemek için, beni imtihan etmesini rica ettim. Bana hangi konuları görmüştünüz? diye sordu, cevabımı aldıktan sonra, 'o halde madem ezber yapmadınız, başka konular hakkında deneyeyim sizi' dedi. Sınav bitmiş ve ben odadan çıkmıştım. Sınavı geçmiş olmama rağmen bir türlü sevinemiyordum. Dışlanmış olmanın ne kadar acı verici olduğunu o güne kadar böylesine yoğun hissetmemiştim. Bu acı hatıra hala belleğimde tazeliğini koruyor. Unutmak istesem de bu güne kadar başaramadım bunu.

Umarım, o profesör de 'biz yabancıların sadece ezberci' olmadığını unutmamıştır.

İkinci acı hatıram da yine Üniversite koridorlarında vuku bulmuştur.

Güzel geçen sınav sonrası cep telefonuma tebrik mesajları geliyordu arkadaşlardan, o sırada tanımadığım bir doçent bana: „Sen yok burda konuşmak cep telefonun!" dedi. Gramer kurallarına uymayan bu cümleyi benimle alay edercesine kuran sokaktaki bir vatandaş değil, bir bilim adamıydı! Öylesine kızmışımki „Almanca dil bilginiz az sanırım, ama benim olduğu için size öğretebilirim!" dedim. Bu cevabı beklemeyen doçent ön yargılı davranışı için özür dilemesi gerekirken, verdiğim karşılığı beğenmemiş olacak ki daha da kabalaştı. Bir ba-

Bana şöyle bir soru yöneltti:
"Nereden geliyorsunuz?"
İlk olarak etnik kimliğimi
kastettiğini anlamadan
'Berlin' diye cevapladım.

Yer yer duyduğumuz şu
"Doğduğun yere geri dön!"
cümlesi de bunu gösteriyor.
Alman toplumu hala
bizlere alışamadı.

yan olarak orada daha fazla kalamazdım ve tekrar cevap vermeden hızlı adımlarla uzaklaştım.

Ve diğer bir başka anım ise, bir gün „ben kapandıktan sonra" bir profesörün bana: „Git, annen baban gibi işçi ol, temizlik yap, sen artık bundan başkası olamazsın!" demesiydi. Hala 40 yıl öncesinde yaşıyor bu zihniyetler, başörtüsünü eğitimsizlik ve işçilik sembolü olarak görüyorlar. Başörtüsü, bilinçli ve bununla birlikte Almanca'yı ana dili gibi konuşan, eğitim alan bayanlar tarafından takıldığına mutlaka altında siyasi eğilimler ve sebepler arayıp, dini tamamen parantez içine alabiliyorlar.

Malesef bu dışlanmalar sadece başörtüsüyle sınırlı kalmıyor. Yer yer şahit olduğum içimi sızlatan farklı durumlarla da karşılaşyorum: Bir defasında yaşlı bir Türk amcanın doktorda iken gördüğü muamele beni müthiş rahatsız etmişti. Hastalığını anlatmaya çalışan yaşlı beyi hemşire dinlemiyordu bile. Anlatmak istediğini anlamıştı gerçi, sadece o yaşlı amcaya yabancı olduğunu ve hala yeterince almanca konuşmadığını, onu hakir görerek aşağılayıcı davranarak hatırlatmaya çalışıyordu sanki: „Sen sus ve beni dinle, doktor bugün dolu olmak", bu incitici ve kırıcı sözleri işittikten sonra yine müdahale etmek zorunda kaldım. Yaşlı amca belki Almanca'yı ana dili gibi konuşamıyordu ama anlıyordu hemşirenin ona yaptığı saygısızlığı. Nasıl 'sen' diye hitab edebiliyor ve çocukla konuşur gibi nasıl 'sus' diye biliyordu?!

Yaşlı amca'yı savunduğum için şaşırmıştı, ona karşısındaki beyin yaptığı hakaretlerden dolayı daha açabilecek bir yetişkin olduğunu hatırlatıp doktora şikâyet ettim.

Akrabalarımı ziyaret için Stuttgart'a gitmiştim. Yolculuk esnasında bir psikolog bayanla tanışmış sohbet ediyordum. Bana şöyle bir soru yöneltti: „Nereden geliyorsunuz?" İlk olarak etnik kimli-

ğimi kastettiğini anlamadan `Berlin` diye cevapladım. Fakat aynı soruyu ikinci kez işittiğimde, ne tür bir cevap beklediğini anlamıştım, yine de `Berlin` dedim. Cevabımdan tatmin olmayan Bayan: „Pardon, anlatamadım sanırım, doğum yeriniz neresi, yani hangi ülkenin vatandaşısınız?“ diye tekrar sorduğunda, ona : „Doğum yerim Berlin ve Alman vatandaşım!“ dedim. Cevabımı anlamamış gibi yüzüme bakan bayana bu kez aynı soruyu ben yönelttim, sorumu yersiz bulduğunu gösterircesine gülümseyen Bayan: „Elbette Alman vatandaşım“, dediğinde „işte bakın, aynı benim gibi“ dedim. İletmeye çabaladığım mesajı anlamıştı ve benden özür dileyen bayana sonra aslen Türkiye`nin Gaziantep şehrinde olduğumuzu ve daha sonra da mutfağında da biraz bahsetmiştim. Bana nereli olduğumu sorarken, bunu etnik anlamda iletmesi gerektiğini anlamıştı.

Geçenlerde buna benzer bir olayı tanıdığımdan duydum. Bir genç grubuyla Weimar şehrine seyahat etmiş olan tanıdığım, gençlere yaşlı Alman bir çift tarafından yine „nereden geliyorsunuz?“ sorusu sorulduğunu, gençlerin „Berlin“ cevaplarından tatmin olmayarak ısrarla bir kaç kez daha yanlış duymuşçasına sorularını tekrar ettiklerini anlattı.

Entegrasyonu engelleyen acaba bahsettiğim yaşlı türk amcanın dil bilmeyişi gibi bizlerden kaynaklanan hususlar mı? Yoksa dil bilen, tahsilli gençlerin Alman vatandaşı olmalarına inanamayıp tekrar tekrar, nereden geldiğimizi sorarak bizlere yabancı olduğumuzu hatırlatmaları türünden davranışları mı?

Bana göre zikrettiğim örnekler, 4. neslin doğup büyüdüğü Almanya`da hala nereden geliyor-

sun denildiğinde bunun illa „aslen“ nerelisin demekle aynı manaya gelmediğini anlayacak kadar dil bilgileri olan insanların biraz da „siz bizim ülkemizde misafirsiniz“ düşüncesini zihinlerinde hala taşıyor olmalarından yaşıyor.

Yer yer duyduğumuz şu cümle „Doğduğun yere geri dön!“`de bunu gösteriyor. Alman toplumu hala bizlere alışmadı. Bizlerden eğitime, dil öğrenmeye devam etmemizi bekleyip, dil yetersizliğinden şikâyetçi olmaktan, artık bunun böyle olmadığını ve yabancı işçi çocuklarının akademik alanlarda da ilerlediğini farkedemiyorlar.

Hiç olumlu hatıranız olmadı mı? Diye bir soru gelebilir aklınıza tabi ki oldu. Almanca filoloji profesörümle görüşmem gerekiyordu, içeri girdiğimde kendisi bana: „Sizinle selamlaşmak için elimi veremeyeceğim, çünkü siz Müslümansınız, bu sizde caiz değil“ demişti. Çok hoşuma giden bu davranışın ardından kendisi aile ve kültürümüze sahip çıkmamızın ne kadar önemli olduğunu vurgulamış ve büyük bir üzüntüyle Alman kültürünün git gide yok olduğundan bahsetmişti.

Birçok arkadaşımında anlattıklarına benzer olumsuz durumlarla karşılaştığını biliyorum. Sık sık yaşadıklarımızın değerlendirmesini yapıyoruz. Önümüzde Çin seddi gibi önyargılar olduğunu biliyoruz.

Ve diyoruz ki onlara, bizi biz yapan değerlerimize sahip çıkmak bu toplumdaki dışlanma sebebi-miz olarak görülüyorsa yanlış yapılıyor.

Bizler „biz“ kalamadıktan ve aynen sizin gibi olduktan sonra size zenginlik olabilecek ne katabiliriz ki?

